

harmadában felfedezték a járulékosan vagy céltudatosan, de nem iskolai formában szerzett tapasztalati tudást, az informális tudást. Ez a tudás mérhető, elismerhető és beszámítható a kompetenciadeficités társadalmakban, s éppúgy termelő ereje van, mint az iskolában szerzett tudásnak.

(„recognition of non-formal and informal learning” RFNIL)

Az ember nem termelő gép, hanem szakmai és általános emberi tudás, tulajdonságok/minőségek, érzelmek és gondolkodás,

motiváció és cselekvési kompetenciák komplex egysége, amely egyszerre van jelen a helyi társadalomban, az állam strukturált népességében, Európában és a világ társadalmában, s minden rendszerben másként fontos.

Prof. Dr. phil. Dr. habil. Sári Mihály
nyugalmazott rektor helyettes, főiskolai tanár
sari.mihaly@yahoo.com

Migráció és demográfia

„úgy érzem, mintha két farkas hadakozna a szívemben egymással.

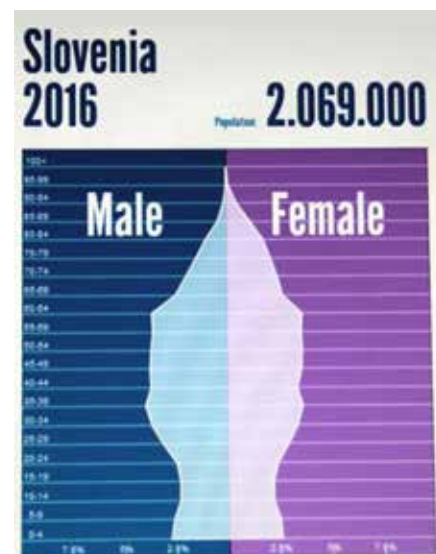
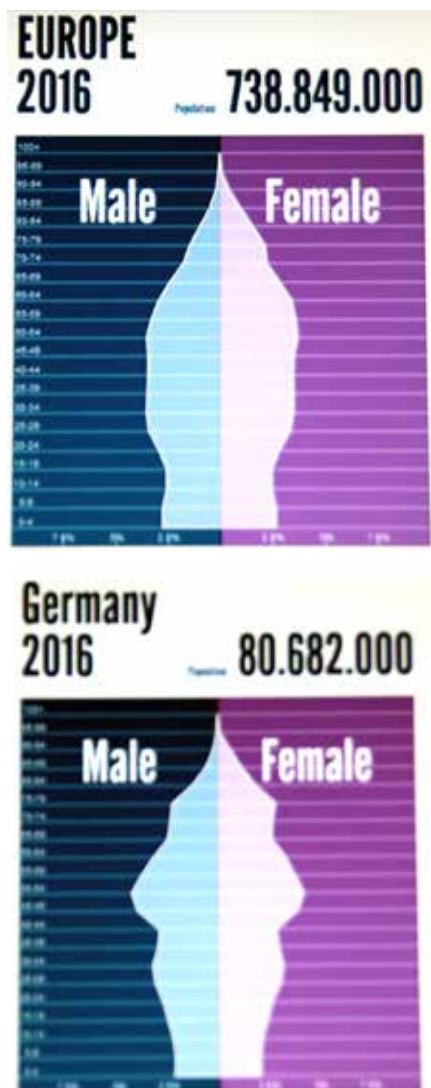
Az egyik farkas bosszúra éhes, dühös és vad. A másik farkas szeretetteljes és könnyőreletes.”

A fiúcska megkérdezte az öreget: „melyik farkas fogja megnyerni a küzdelmet a szívemben?”

A nagypapa így válaszolt: „az, amelyiket táplálom.”

(Horváth Tibor: Gyarmatosításés kiengesztelődés – Óslakoshagyomány Kanadában.)

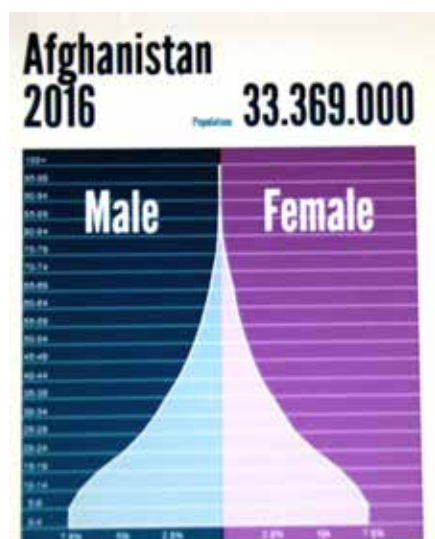
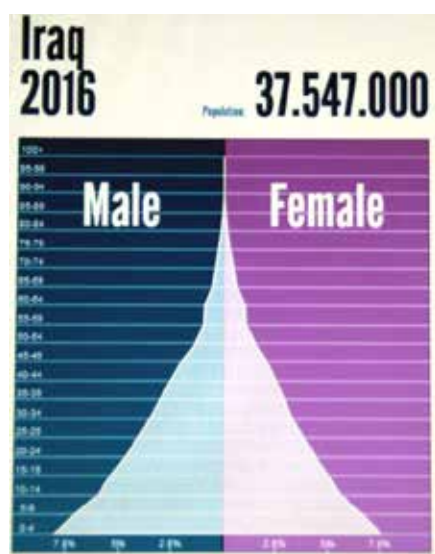
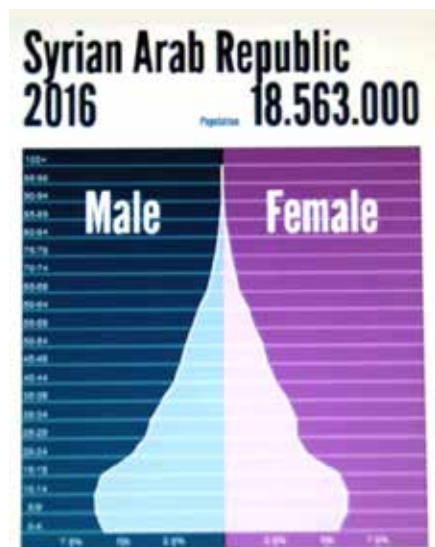
A 2000-es évekbe lépő Európa – legfőképpen annak nyugati és északi fele – a békés posztindusztriális ipari-gazdaság stabilizáló hatású sikerének és a posztmodern jóléti életmód gyakorlati eredményeinek nem várt együttes fejleményeivel kellett, hogy szembenézen. A posztindusztriális munkaerőpiac szétszakadt magasan képzett, jól fizetett középosztálybeli, és alacsony képzett, szolgáltatói harmadik szektor-béli kiszolgáló, nem kevésbé már a hetvenes évek óta bevándorlókból álló munkavállalói szegmensekre. A fejlődés gazdasági, orvostudományi és egészségügyi-szociális együttes aspektusai meghosszabbították Európa lakosságának várható és tényleges élettartamát. Ezzel egyidejűleg kialakították a felnövekvő fiatal- és középgeneráció életstratégiájában a hosszú életre és tartósan magas életminőségre berendezkedni kívánó posztmodern életformát – azaz a gyermekvállalás elhalasztását, csökkentését vagy elutasítását, valamint szingli-lét és az alternatív családformák elfogadottságát. Így egy új demográfiai helyzet jött létre Európa és az EU országaiban, melynek jellemzője az ún. demográfiai korfa idős-tartományának gazdagodása, s ugyanakkor a gyermek-és ifjúsági kor-utánpótlás szűkülése:

Philippe Fargues, a CARIM (Euro-Mediterranean Consortium for Applied Research on International Migration) igazgatója szerint ez „a demográfiai változás hamarosan a fenntartható fejlődés és a szociális jólét akadályává lehet Európában. Hiszen – mint hangsúlyozza – az évtizedek óta tapasztalható alacsony születési ráta a munkaerő-piaci új belépések számának csökkenését jelenti, s ugyanakkor az alacsony termékenység és a meghosszabbodott élettartam pedig a nyugdíjasok számának növekedését eredményezi. Így az Euro-Mediterránbevándorlás-kutatói konzorcium vezetője arra a következtetésre jut, hogy „így sokan ismét kívánatosnak tartják a gazdasági bevándorlást, mint a lehetséges megoldások egyik tényszerűjét.”

E megoldás spontán folyamatának tanúi is lehetünk, hiszen másfél évtizeddel az új évszázad-évezred kezdetét követően Európa déli periferiáján és annak közvetlen és távolabbi, de szárazföldi közelében ezzel ellentétes gazdasági-politikai és demográfiai folyamatoknak lehetünk tanúi.

A pre-indusztériális társadalmi-politikai létből a globalizált gazdaságba bevont országok számottevő egészségügyi-szociális háló híján, s ugyanakkor katonai-háborús konfliktusoktól sújtottan egy fiatal-generációs robbanás demográfiai valóságát hozták létre, számottevő közép- és időskorosztályok nélkül:

Az Európai Bizottság a munkaerő-piaci igényekhez 2015. májusi migrációs állásfoglalásában – még a nagy bevándorlási hullám előtt – új hozzáállást és kezelési módot hirdetett meg: a demográfiai eredetű bajok megoldására az EU gazdasága által igényelt munkaerő legális bevonását javasolta, különösen a beutazás és a szak-képzettség elismerésének elősegítésével. E célok eléréséhez egyébként az Európai Bizottság az Európai Szociális Alap 20 százalékát (!) dedikálta, melyek keretében már az oktatási feladatok is *expressis verbis* megjelentek az integrációs célokban belül, mint például a nyelvtanítás, a szak-képzés valamint kultúrák közötti érintkezéssel kapcsolatos specialitások oktatása. (EUROPEAN COMMISSION Brussels, 13.5.2015 COM) Hozzá kell tenni, hogy a német kancellár, *Angela Merkel* másfél évvel később, 2016. novemberében megerősítette és visszaigazolta a Bizottság iránymutatását, s „elsősorban a menekülteknek tartott nyelvtanfolyamokat és gyors munkaerő-piaci integrációjukat nevezte fontosnak.” (http://index.hu/gazdasag/2016/11/19/merkel_jol_megterulo_befektetes_a_menekultekre_fordított_penz/)

A jelen EAEA Kiáltvány megfogalmazása ugyanakkor figyelembe veszi az azóta bekövetkezett társadalmi traumát is: „Mostanában Európa a menekültek áradatával szembesül, ami hatalmas kihívás elé állítja az európai kormányokat. Ez egyfelől támogatási hullámot indított el az európai polgárok körében, másrészt visszaélésekhez és gyűlölethez vezetett.”

Az Európai Bizottság által 2015. májusában kiadott iránymutatóhoz képest ugyanis világossá vált, hogy a bevándorlás, a munkaerő-piaci igények és a demográfiai változások az Európai Unió országaiban korántsem lehetnek kezelhetők valamiféle egységes folyamat-ábra szerint. A bevándorlás célországai elsődlegesen Németország, az Egyesült Királyság, Svédország és a (nem EU-tag) Norvégia, függetlenül az időközben már megmutatkozó kelet-európai – köztük a magyar – munkaerő-piaci igényektől, természetesen az előbbieket két-háromszoros jövedelmi kínálata és még a szigorításokat követően is erőteljesebb szociális-oktatási hálójuk, azaz összességében az általuk képviselt vonzóbb társadalmi perspektíva miatt. *Gerő Márton, Messing Vera és Ságvári Bence* foglalták össze és jelentették meg 2016. november 17-ikén nemzetközi összehasonlításban a *European Social Survey* migrációval

kapcsolatos attitűdök előzetes elemzését. Ennek egyik végkövetkeztetése szerint, amíg a nyugat-európai célországok lakosai a bevándorlókat integrációs képességeik (képzettség, nyelvismeret és munkakészség) alapján fogadják/utasítják el, addig a nemrégiben csatlakozott kelet-európai tagállamok, különösen a magyarok, e mellett különösen a származási, faji és vallási hovatartozást tartják fontosnak. Ennek megfelelően a nem is célország kelet-európai államok a bevándorlás tárgyában a változásoktól féltik önmagukat és Európát, így az aktuális munkaerő-piaci hiányt ennek megfelelően belső közmunkával, járulékcsökkentésekkel és minimálbér-emeléssel igyekeznek enyhíteni.

A harmadik problémakört, a demográfiai krízist, benne elsősorban a társadalom öregedését sajnálatosan csak esetlegesen vagy kampányszerűen, többnyire a civil szervezetek öntevékenysége által láthatjuk megvalósulni, annak ellenére, hogy, például az Egyesült Királyság már 2000-ben egy átfogó kormányzati kutatás nyomán (*Winning the Generation Game, 2000*) a megoldandó prioritások közé sorolt, és amelynek megoldásai között hangsúlyozottan javasolta az időstanulást és az időskori társadalmi részvételt, mint potenciális segítő tényezőt.

A Kiáltvány azonban épp ez utóbbi téren nyerhet jelentőséget Magyarországon, minthogy az immár 2 milliós, azaz a társadalom 20 százalékát képviselő időskorúak önszegítő képességét, társadalmi részvételét, aktívabb állampolgári magatartását közösségi felnőtt tanulási gyakorlatok bővítésével nagymértékben elő tudná segíteni. A szakmai megbeszéléseken, valamint mások és saját kutatásaimban egyaránt megjelenő társadalmi bizalom-hiány, félelem és szociális elszigeteltség ugyancsak enyhíthető az időskori közösségi tanulási tevékenységekkel.

Striker Sándor, PhD